

FDVN LAW FIRM

Tài liệu nghiệp vụ

THÔNG BÁO

Rút kinh nghiệm trong quá trình giải quyết vụ án hình sự

Thông qua việc giải quyết vụ án Tàng Văn M, sinh ngày 15/12/1991; nơi cư trú tỉnh L về tội “Lạm dụng tín nhiệm chiếm đoạt tài sản” do Tòa án nhân dân cấp cao tại Hà Nội hủy Bản án sơ thẩm để điều tra, truy tố, xét xử lại. Viện kiểm sát nhân dân cấp cao tại Hà Nội thấy có một số thiếu sót cần thông báo để rút kinh nghiệm chung như sau:

1. Tóm tắt nội dung và quá trình giải quyết vụ án:

Năm 2016, Tàng Văn M và 02 người khác cùng thỏa thuận góp vốn mỗi người 500 triệu đồng để kinh doanh mua bán lợn thịt xuất khẩu sang Trung Quốc. Để có tiền góp vốn, Tàng Văn M nhờ Hoàng Văn Th đứng tên vay tiền Ngân hàng giúp. Hoàng Văn Th đồng ý nhận lời vay giúp Tàng Văn M 500 triệu đồng. Ngày 26/10/2016, Hoàng Văn Th đã ký Hợp đồng tín dụng để vay Ngân hàng số tiền 01 tỷ đồng.

Sau khi được Ngân hàng giải ngân số tiền 01 tỷ đồng, Hoàng Văn Th đã đưa cho Tàng Văn M 500 triệu đồng và thỏa thuận miệng với nhau về việc trả nợ gốc và lãi theo quy định của Ngân hàng, không làm giấy tờ gì với nhau. Để đảm bảo thực hiện nghĩa vụ, Tàng Văn M đã giao cho Hoàng Văn Th bộ giấy tờ xe ô tô Mazda mang tên Tàng Văn M. Đến đầu năm 2017, do hoạt động kinh doanh chung không tốt nên nhóm Tàng Văn M nghỉ không kinh doanh chung nữa. Ngày 26/3/2017, Tàng Văn M đến nhà Hoàng Văn Th để giải quyết công nợ. Tàng Văn M đã nhờ người viết hộ “Giấy vay tiền” với nội dung: Xác nhận lại việc Tàng Văn M có vay của Hoàng Văn Th số tiền 500 triệu đồng, Tàng Văn M có để lại cho Hoàng Văn Th giữ bộ giấy tờ xe ô tô Mazda mang tên Tàng Văn M. Nay Tàng Văn M đề nghị xin lại giấy tờ xe ô tô Mazda để bán xe và cam kết đến ngày 24/7/2017 sẽ trả cho anh Hoàng Văn Th số tiền đã vay. Hoàng Văn Th đã giữ tờ “Giấy vay tiền” và trả lại cho Tàng Văn M giấy tờ xe ô tô. Ngày 28/7/2017, Tàng Văn M đã bán chiếc xe ô tô Mazda nhưng không trả lại tiền cho anh Hoàng Văn Th như đã cam kết. Ngày 28/9/2018, theo yêu cầu của anh Hoàng Văn Th thì Tàng Văn M tiếp tục nhờ người viết hộ giấy nhận nợ có nội dung: Tàng Văn M nợ anh Hoàng Văn Th tổng số tiền là 569.000.000 đồng, gồm tiền gốc là 500 triệu đồng và tiền lãi là 69 triệu đồng.

Tháng 7/2019, Tàng Văn M đề xuất với anh Hoàng Văn Th sẽ gán nợ cho bằng thừa đất vườn diện tích 360m² của ông Tàng Văn N là bố đẻ Tàng Văn M. Anh Hoàng Văn Th đồng ý. Sau đó do thừa đất này đang có tranh chấp nên

không làm được thủ tục chuyển nhượng. Anh Hoàng Văn Th không đồng ý nhận gán nợ bằng thửa đất nêu trên nữa mà yêu cầu Tăng Văn M phải trả khoản nợ bằng tiền mặt. Từ thời điểm này, Tăng Văn M bắt đầu phủ nhận việc vay tiền của anh Hoàng Văn Th. Do vậy ngày 28/5/2021, anh Hoàng Văn Th đã làm đơn khởi kiện vụ án dân sự đòi tài sản đối với Tăng Văn M ra Tòa án nhân dân huyện Đ, tỉnh L. Ngày 30/8/2021, Tòa án nhân dân huyện Đ có văn bản gửi Cơ quan CSĐT Công an tỉnh L kiến nghị khởi tố vụ án Lạm dụng tín nhiệm chiếm đoạt tài sản để điều tra. Ngày 23/9/2021, Cơ quan CSĐT Công an tỉnh L đã khởi tố vụ án, khởi tố bị can đối với Tăng Văn M về tội “Lạm dụng tín nhiệm chiếm đoạt tài sản”.

Bản án hình sự sơ thẩm số 39/2022/HSST ngày 17/5/2022 của Tòa án nhân dân tỉnh L đã căn cứ điểm a khoản 4 Điều 175, điểm s khoản 1 Điều 51, Điều 38, Điều 50 BLHS xử phạt Tăng Văn M 12 năm tù về tội “Lạm dụng tín nhiệm chiếm đoạt tài sản”. Buộc bị cáo phải bồi thường cho anh Hoàng Văn Th số tiền 500 triệu đồng. Tách phần yêu cầu bồi thường số tiền lãi của khoản vay để giải quyết bằng một vụ kiên dân sự khi có yêu cầu. Bản án sơ thẩm này đã bị Tăng Văn M kháng cáo kêu oan.

Bản án hình sự phúc thẩm số 159/2023/HSPT ngày 17/3/2023 của Tòa án nhân dân cấp cao tại Hà Nội đã tuyên hủy Bản án sơ thẩm số 39/2022/HSST ngày 17/5/2022 của Tòa án nhân dân tỉnh L đối với Tăng Văn M để điều tra, truy tố, xét xử lại theo đúng quy định của pháp luật.

2. Những vấn đề cần rút kinh nghiệm.

Trong vụ án này, ban đầu Tăng Văn M nhờ anh Hoàng Văn Th vay hộ khoản tiền 500 triệu đồng để góp vốn kinh doanh chung. Do nỗ lực nên anh Th đồng ý giúp. Ngày 26/10/2016, anh Hoàng Văn Th đã thế chấp tài sản vay tiền của Ngân hàng rồi đưa khoản tiền 500 triệu đồng cho Tăng Văn M sử dụng. Ban đầu, Tăng Văn M đều đặn trả tiền lãi theo lãi suất ngân hàng cho anh Hoàng Văn Th. Sau đó do việc làm ăn thua lỗ nên Tăng Văn M không có tiền để trả theo thỏa thuận. Vì vậy anh Th nhiều lần yêu cầu Tăng Văn M phải trả khoản nợ. Khoảng tháng 7/2019, Tăng Văn M đề nghị gán nợ bằng một thửa đất vườn diện tích 360 m² của ông Tăng Văn N là bố đẻ Tăng Văn M, có sự đồng ý của ông Tăng Văn N. Các bên cũng đã tiến hành các thủ tục chuyển nhượng, sang tên quyền sử dụng thửa đất tại chính quyền địa phương tại thời điểm 28/7/2019 với giá trị thửa đất là 700 triệu đồng. Hoàng Văn Th còn đưa cho Tăng Văn M 100 triệu đồng tiền chênh lệch giá trị và tiền để làm thủ tục sang tên. Do thửa đất có tranh chấp nên không làm được thủ tục chuyển nhượng. Tuy nhiên, anh Hoàng Văn Th vẫn giữ các giấy tờ liên quan đến việc chuyển nhượng thửa đất này gồm giấy chuyển nhượng đất và giấy tờ chứng nhận quyền sử dụng đất.

Ngày 23/9/2021, Cơ quan CSĐT Công an tỉnh L đã khởi tố vụ án, khởi tố bị can đối với Tăng Văn M về tội “Lạm dụng tín nhiệm chiếm đoạt tài sản”. Tuy nhiên, đến ngày 07/10/2021, giữa ông Tăng Văn N với anh Hoàng Văn Th mới

lập “Giấy thỏa thuận chuộc lại đất” và trả lại cho ông Tàng Văn N giấy chuyển nhượng đất và giấy tờ chứng nhận quyền sử dụng đất.

Các cơ quan tiến hành tố tụng cấp sơ thẩm đánh giá rằng Tàng Văn M khi nhờ anh Hoàng Văn Th vay hộ số tiền 500 triệu đồng có để lại giấy tờ xe ô tô bán tải nhãn hiệu Mazda mang tên Tàng Văn M cho anh Th giữ để làm tin. Đến ngày 26/3/2017, Tàng Văn M viết giấy đề nghị xin lại giấy tờ xe ô tô Mazda để bán xe và cam kết đến ngày 24/7/2017 sẽ trả cho anh Hoàng Văn Th số tiền đã vay. Tuy nhiên sau khi bán xe xong, Tàng Văn M không trả tiền vay theo cam kết. Sau đó từ năm 2017 đến năm 2021, Tàng Văn M tiếp tục mua đi bán lại 02 chiếc xe ô tô khác nhưng vẫn không chịu trả tiền cho anh Hoàng Văn Th. Từ đó quy kết Tàng Văn M phạm tội “Lạm dụng tín nhiệm chiếm đoạt tài sản” là chưa đủ căn cứ vững chắc. Bởi lẽ: Các cơ quan tiến hành tố tụng cấp sơ thẩm chưa làm rõ được các lần mua xe ô tô như nêu trên thì Tàng Văn M trả thẳng bằng tiền mặt hay phải vay vốn Ngân hàng theo diện mua trả góp? Khi bán xe thì Tàng Văn M đã thu về được bao nhiêu tiền? Có đủ tiền để trả nợ cho anh Hoàng Văn Th không? Do vậy chưa đủ căn cứ để chứng minh yếu tố gian dối của Tàng Văn M để chiếm đoạt tài sản hay có tài sản nhưng cố tình không trả. Mặt khác, Tàng Văn M vẫn có ý thức trả nợ cho anh Hoàng Văn Th bằng cách gán nợ quyền sử dụng thửa đất vườn diện tích 360m2 đứng tên bố đẻ của Tàng Văn M. Tại thời điểm bị khởi tố, anh Hoàng Văn Th vẫn đang giữ giấy tờ chuyển nhượng quyền sử dụng thửa đất này.

Do việc điều tra, truy tố, xét xử của cấp sơ thẩm chưa đầy đủ, chưa làm rõ ý thức chủ quan của Tàng Văn M trong việc chiếm đoạt số tiền 500 triệu đồng của anh Hoàng Văn Th nên Hội đồng xét xử cấp phúc thẩm đã tuyên hủy toàn bộ bản án sơ thẩm để giải quyết lại theo đúng quy định của pháp luật.

Viện kiểm sát nhân dân cấp cao tại Hà Nội thấy cần thiết phải thông báo để rút kinh nghiệm chung, tránh các vi phạm, thiếu sót tương tự./.

Nơi nhận:

- Đ/c Viện trưởng VC1 (để báo cáo);
- VC2, VC3, VKSQSTW và 63 VKS tỉnh, thành.
- Lưu: VP VC1, V1, HSKS. (05)

KT.VIỆN TRƯỞNG
PHÓ VIỆN TRƯỞNG



Phạm Quốc Khánh